

УДК 345.7

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Студ. В.В. Лисенко, гр. МгФБ-1-16

Науковий керівник доц. Ю.О. Русіна

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета статті формування системи економічної безпеки банківських установ.

Завдання полягає у вивченні сучасних підходів до трактування і поняття «система економічної безпеки банківських установ» та її структури.

Об'єкт дослідження. Формування системи фінансово-економічної безпеки комерційного банку.

Методи та засоби дослідження. З огляду на мету і сформульоване завдання, а також об'єкт дослідження, використовувались методи: аналізу і синтезу,

Результати дослідження. Розробці теоретичних і організаційно-методичних підходів до забезпечення безпеки банківських установ присвячені наукові праці таких вчених, як: Барановський О.І., Зубок М.І., Побережний С. М., Пластун О.Л., Болгар Т.М., Белоусова І.А., Кириченко О. А., Мелесик С.В., Іволга А. Б., Онищенко В.О., Онищенко С.В., Мирошніченко В.В. тощо.

Система економічної безпеки банку за С.М. Яременко представляє собою комбінацію елементів (безпеку матеріальних ресурсів, фінансову безпеку, інформаційну безпеку та кадрову безпеку), пов'язаних між собою різносторонніми зв'язками, що спрямовані на захист від загроз та протидію ним по найбільш важливих напрямках діяльності банку. В.В. Сухонос погоджується, що створення системи економічної безпеки повинно забезпечити захищеність банку, зокрема його коштів та майна, інформації, різних сфер банківської діяльності від небезпек, загроз та форс-мажорних обставин. Отже, С.М. Яременко націлює систему економічної безпеки банку на захист банківської діяльності, тобто на різні види банківських операцій, тоді як В.В. Сухонос основним об'єктом захисту у своєму підході визначає активи банків у різних їх формах. У свою чергу С.І. Мельник стверджує, що система економічної безпеки банку – це сукупність об'єктів, суб'єктів і механізму реалізації безпеки, об'єднаних спільною метою та завданнями щодо протидії загрозам, і які забезпечують безпеку банку і досягнення ним цілей бізнесу, а також укріплення позицій на ринку банківських послуг. Таке визначення краще дає пояснення сутності саме поняття системи, віддаляючи характеристику економічної безпеки на другий план. Водночас, на позитивну оцінку заслуговує конкретизація структури системи економічної безпеки банку, що є притаманною для запропонованого варіанту досліджуваної дефініції.

Пропонуємо розглядати систему економічної безпеки комерційного банку як динамічну систему елементів, взаємодія яких дозволяє формувати позитивні фінансові потоки розвитку комерційних банків.

Для комплексного уявлення будови сучасної системи економічної безпеки банківської установи, необхідно визначити її елементи та встановити зв'язки між ними. Окремі складові економічної безпеки банків нині перебувають у сфері наукових інтересів багатьох вчених-дослідників та спеціалістів-практиків (табл. 1).

Вважаємо, що система економічної безпеки комерційного банку повинна бути представлена як сукупність підсистем, пов'язаних із кредитними, валютними, розрахунковими, інвестиційними операціями, а також операціями, пов'язаними зі збором, обробкою, зберіганням, використанням та попередженням псування, підробки та викрадення інформації як із застосуванням техніко-технологічних ресурсів, так і без них.

Економіка інноваційної діяльності підприємств

Управління фінансово-економічною безпекою

Таблиця 1 - Складові системи економічної безпеки банківської установи

№ п/п	Науковці та запропоновані ними складові економічної безпеки банків				
1	О.М. Штаєр	П.В. Міляєв	С.В. Васильчак	Різник Н. С., Воробійова І. А.	Д.В. Домашова, Е.О. Самошина
2	фінансова	фінансова	фінансова	фінансова	фінансова
3	інформаційна	інформаційна	інформаційна	інформаційна	інформаційна
4	техніко-технологічна	техніко-технологічна	не виділяє	не виділяє	техніко-технологічна
5	інтелектуально-кадрова	не виділяє	кадрова	кадрова	кадрова
6	силова	не виділяє	не виділяє	силова	не виділяє
7	юридична	не виділяє	не виділяє	не виділяє	не виділяє
8	політико-правова	правова	не виділяє	політико-правова безпека	правова
9	ринкова	не виділяє	не виділяє	ринкова	не виділяє
10	інтерфейсна	не виділяє	не виділяє	не виділяє	не виділяє
11	не виділяє	організаційна	безпека матеріальних ресурсів	не виділяє	не виділяє

Особливої уваги заслуговує забезпечення безпеки операцій, що проводяться банками з платіжними документами та формування системи захисту банку та результатів його господарської діяльності від шахрайських та злочинних дій з боку сторонніх осіб та співробітників банку. Однією із домінантних складових економічної безпеки банку, що має вплив процеси здійснення усіх без винятку банківських операцій, більшість сучасних науковців називають інформаційну безпеку. Чітке та лаконічне визначення, на нашу думку, дають інформаційній безпеці банку М.П. Стрельбицький та В.К. Гіжевський, характеризуючи її як формування інформаційних ресурсів банку та організацію гарантованого їх захисту. Сучасні підходи до формування системи економічної безпеки банківських установ включають і принципи побудови механізму забезпечення банківської безпеки у економічному її прояві. Як зазначає С.І. Мельник, система економічної безпеки банку повинна ґрунтуватись на принципах системності, своєчасності, правомірності, безперервності, економності, плановості, взаємодії, компетентності, поєднання гласності та конфіденційності. Схожий перелік принципів побудови системи економічної безпеки наводить В.В. Сухонос, а саме: принцип своєчасності, принцип безперервності, принцип оптимальності, принцип плановості, принцип координаційності, принцип компетентності, принцип гласності і принцип конфіденційності. Зазначені принципи, як стверджує дослідник, є концептуальними ідеями, основоположними засадами, на яких має будуватися система економічної безпеки банку та її нормативно-правове забезпечення. О.М. Штаєр, зважаючи на розбіжність у поглядах науковців на перелік принципів формування системи економічної безпеки, пропонує розбити всіх їх на три рівні: рівень формування – законність, самостійність і відповідальність, компетентність, координація і взаємодія, конфіденційність, комплексність, ешелонування, принципи рівнозначності, превентивних і реактивних заходів; рівень функціонування – економічна доцільність, безперервність, цілеспрямованість, диференційованість, об'єктивність, міждисциплінарний підхід, контроль; рівень саморозвитку – адаптація, інтегрованість, постійний розвиток, моделювання сценаріїв, варіантність, рефлексія.

Висновки. Механізмом економічної безпеки банку є послідовність етапів і комплекс способів взаємодії між об'єктами та суб'єктами економічної безпеки задля досягнення організацією економічно безпечного стану та підтримання його на належному рівні у перспективі, що будується та діє на основі чітко визначено переліку принципів.

Ключові слова. Банківська установа, система економічної безпеки, структура системи економічної безпеки, складові системи економічної безпеки, елементи системи економічної безпеки.